

Tóth Katalin

Napjaink kommunikációs lehetőségeinek hatása a magyar nyelv tanításában*

A témaválasztás indoklása

A nyelv az emberi társadalom, ill. valamely nép története folyamán kialakult olyan, beszédhangokból összetevődő sajátos jelrendszer, amely meghatározott szabályok szerint (mondatokká) kapcsolódó szavakból és e szavaknak az egymáshoz, valamint a mondanivalóhoz való viszonyát kifejező egyéb elemekből áll, s a gondolatok megformálásának, kicserélésének eszköze.¹ A nyelv elsődleges és legfontosabb funkciója, hogy a kommunikáció eszközeként a társadalom tagjainak egymással való érintkezését szolgálja.

A kommunikáció egyik funkciója a valóságábrázolás. Ma, a 21. század elején ez a valóság nemcsak naponta, percről percre változik. A nyelv pedig lépést tart vele, tehát szintén állandóan változik.

Az utóbbi egy-másfél évtized technikai, műszaki változásai a távközlés terén, illetőleg ezek eredményeinek tömegméretű elterjedése gyökeres változásokat hozott az emberek közötti kapcsolattartásban. A korábbi levélváltás, a szóbeliség terén a telefonbeszélgetések mellett nem egyszer az írásbeliségnek új formáit hozta létre. A hírvívő eszközök technikai adottságai, a rövidség és gyorsaság igénye együttesen vesz részt a formák kialakításában.

A technikai fejlődés újabb kommunikációs lehetőségeket hozott: a számítógépek múlt századi megjelenésével lehetővé vált, hogy bárki, bármikor kapcsolatba léphessen akár a világ túlsó végén élő másik emberrel, akár a szomszédjával, üzenetet hagyva a címzett gépén. E-maillal küldeni vagy számítógép segítségével beszélgetni, vagyis chatelni tehát ma már bárki tudhat. Bárki, aki a számítógépét a világhálózathoz csatlakoztatja és a megfelelő honlapokat felkeresi.

A mobiltelefon az 1990-es években terjedt el, és karrierje töretlenül ível felfelé. A telefonnak ezt a fajtáját nemcsak beszélgetésre használhatjuk, szöveges üzenetet is küldhetünk egy másik telefonra vele. Egy új nyelvváltozat kialakulásával kell számolnunk a mobiltelefonok megjelenésének és mind szélesebb körű elterjedésének eredményeképpen. Ezt a nyelvet nevezhetjük sms-nyelvnek, hiszen már kiterjedt nyelvhasználati specifikumai vannak. Előadásom célja az új kommunikációs lehetőségek – sms, e-mail, chat – nyelvhasználatának és ezeknek a közoktatás főszereplőire, vagyis a diákokra gyakorolt hatásának vizsgálata.

A rövid szöveges üzenetek terjedését, az sms-nyelv fejlődését nem lehet megállítani.

Borúlátó előrejelzéseket hallhatunk: hogy az internet és a „mobilozás” tovább rombolja a helyesírást, még lomposabbá teszi a stílust, kaput tár a szleng beözönlésének, és ezzel lazábbá teszi a köznyelvi nyelvhasználatot, tovább pusztítja a

mai kor emberének amúgy is megcsappant szókinszét; s hozzájárul a magyar nyelvet ma leginkább fenyegető veszély, a magyar-angol keveréknyelv kialakulásához. A félelmek létjogosultságát nem lehet vitatni.

Az írásbeliség maga válik informálisabbá, s ezzel természetesebbé, a beszélt szöveget sokkal inkább megközelíti, mint eddig bármilyen írott szöveg:²habár ilyen optimista nyelvész-véleménnyel is találkozhatunk – igaz, jóval ritkábban, mint a borúlátóval –, én azért erősen elgondolkodtam a minap: tollbamondást írtam egy hatodik osztállyal. Szavakat diktáltam, melyek a j/ly problémára voltak kihegyezve. Megrökönyödve tapasztaltam, hogy a gyerekek túlnyomó része a jácintot játszintnak írta nyilván abból a megfontolásból, hogy az sms-nyelvi jáccik is játsziknak írandó nyelvtanórán... Az üzenetek elektronikus továbbításának egyik fő alkalmazója az ifjúság, ezért is ők a „vizsgálatom” alanyai.

Pedagógiai megfontolásból és nyelvészeti kíváncsiságtól hajtva vettem górcső alá a legújabb kommunikációs lehetőségeket, illetve az ezekkel járó nyelvhasználati szokásokat.

Az anyaggyűjtés módszere

Az előadásom alapját képezi az elmúlt négy évben összegyűjtött és lejegyzett körülbelül 3000 névvel és dátummal ellátott üzenet. (A körülbelüliség oka, hogy az anyag a mai napig nem lezárt, hiszen még mindig leírok minden egyes telefonomra érkező üzenetet egy noteszfüzetbe.) A címzett tehát minden esetben én vagyok. A feladók a családi, ismerősi körömben lévő: fiatalok, idősek, férfiak és nők egyaránt. Az iskolai végzettségük is különböző lehet. Dolgozatomban minden felhasznált üzenet végén feltüntetem a feladó életkorát és foglalkozását. Mivel ismerőseim nagy része tudja, hogy magyartanár és megszállott sms-gyűjtő vagyok, a nekem küldött üzenetekben igyekeznek választékosan, helyesen írni. Habár ettől függetlenül ők is írtak néha kevésbé változatosan, ma már tipikusan sms-nyelvi jelenségnek számító üzeneteket, mégis úgy éreztem, szükségem van a fiatalabb nemzedék ismeretére, hiszen ők sűrűbben használják telefonjukat ilyen célra. Ezért 100 10–14 év közötti tanítványomat kérdeztem meg ebben a témakörben egy kérdőív segítségével. Az így kapott adatokat szintén felhasználtam a dolgozatomban.

Immár nyolcadik éve használom az internetet levelezés céljából. Az e-mailekről szóló fejezet anyagát képező levelek éppen ezért szintén a saját gyűjtésemből való. Ezek többsége a nekem küldött levelekből áll össze, tehát a feladók neme, életkora, foglalkozása itt is változatos.

Az sms

A Short Message Service, azaz rövid szöveges üzenet (sms) olyan szolgáltatás, amely a kompatibilis telefonoknál lehetőséget nyújt a felhasználók számára, hogy rövid szöveges (alfanumerikus) üzeneteket küldhessenek és fogadhassanak.

Az sms megjelenése magával vonzotta az sms-nyelv kialakulását is, ami a spórolós fiataloknak köszönhető, mivel 160 karakter elég kevésnek bizonyul pl. egy

dolgozatfeladat megoldásához vagy egy teljes nap leírásához. Így sokkal rövidebben ki tudjuk fejezni magunkat. Férfiak és nők, idősek és fiatalok milliói használják, de főleg a fiatalok kreativitásának köszönhetően az sms-nyelv sok praktikus újítással, szellemes ötlettel egyszerűsíti a levelezés módját.

Az sms diszkrét és gazdaságos: hangtalanul, illetéktelenek kizárásával, a legképtelenebb körülmények közt (diszkózajban, urambocsá' fizikaórán) és nem utolsósorban a telefonálásnál olcsóbban teremthetünk kontaktust általa akár a karnyújtásnyira lévő, akár a világ túlfelén tartózkodó „beszélgetőpartnerrel”. A feladat világos és egyszerű: a legszigorúbb racionalitás mellett (vagy inkább ellenére?) minél színesebb, mindamelllett árnyalt és szellemes üzenetet komponálni a címzett tájékoztatása és szórakoztatása érdekében – minimális számú karakterrel továbbítva maximális információmennyiséget.³

Sms tömörítési eljárások, vagyis az sms töm. tanf.

Tanuljunk meg rövid sms-t írni! Mellékhatásként megkímélhetjük a „gombnyomogató izmainkat”, és megfejthetjük tanítványaink dolgozatait is. Szaknyelven szólva: tömörítsünk!

Először is minden sms megírása előtt el kell határozni, hogy a tömörítés milyen fokára hágunk, mert ha az üzenet csak annyi, hogy szeretlek, vagy 5 perc, akkor nem érdemes fáradni. Másrészt igazodni kell a címzett képességeihez is, hogy mennyire bírja a tömörített üzenetet dekódolni.

Minden módszernél feltüntettem az üzenetenkénti átlagosan megspórolható karakterek számát, aki utána számol, maga is meglepődik a hatékonyságon.

Sms-üzenetek tömörítése – néhány „tipp”

- A köszönés és a megszólítás elhagyásával (6–10 karakter)
- Az elköszönés és az aláírás mellőzésével (4–8)
- Írásjelek utáni szóköz mellőzésével (5–8)
- Az írásjelek teljes mellőzésével (kb. 10)
- Rövidebb szinonimák használatával pl. en kerekparral megyek helyett: en bicajjal megyek (20–25) karakter spórolható.
- A gyakori szavak, szókapcsolatok helyett egyértelmű rövidítések használata, hogy helyett h, valaki helyett vki (5–8)
- A ragok, kötőszavak leghagyásával, a szavak egybeírásával, szóköz nélküli írással.
- Ha a címzett ismer idegen nyelveket, a hosszú magyar szavak lecserélhetőek rövid megfelelőjükre, pl. Ne hidd, hogy az biztonságos helyett N hid h safe (kb. 15)
- Nehezíti az olvasást, hogy szóközők helyett nagy kezdőbetűvel választjuk el a szavakat, pl. Azt mondta, hogy 2-kor ott lesz, de nem jött el helyett Aszonta2korOttLeszDeNJotL (25)
- A szavakból a magánhangzók kihagyása, pl. vegyel sajtot is, mert kell a pizzához helyett vegyl sajt a pizahz (kb. 15)

- Számok használatával: mindenhol, ahol csak lehetséges, pl. 5let, ír6sz, meg6ó
- Az „x” karaktert a „ksz”, „ks” vagy „sz” betűkapcsolatok helyettesítésére használni, pl. lefekszem, helyett lefexm (kb. 5–8)

Természetesen a rövidítés tudománya nem végleges, szinte hetente születnek új megoldások, ha egy karaktert nyerünk, már az is sokat számít.

A felhasználási le7osgek tar6za OO! Vagyis: a felhasználási lehetőségek tárháza végtelen.

Magyar SMS rövidítések

A nekem írt sms-ekből kiszűrtem néhány sms-nyelvi jelenséget. Itt csak azokat emeltem ki, melyekkel már találkoztam „élesben”, vagyis dolgozatjavítás során... Megdöbbenő a gyakoriságuk. Úgy vélem, nem árt ezeket megismernünk, hogy meg tudjuk fejteni a dolgozatokat, tollbamondásokat.

Rövidítés	Jelentés
+	meg
1ik	egyik
1M	egyetlenem
4zet	négyzet
5let	ötlet
7en	héten
asszem	azt hiszem
eccer	egyszer
emléxem	emlékszem
grat!	gratulálok!
h	hogya
hv?	hogya vagy?
I	nagya, nagymama
jo8	jó éjt
lécci	légy szíves
mind1	mindegy
muxik	működik
nemtom	nem tudom
nem tok(nem t'ok)	nem tudok
sztem	szerintem
teccik	tetszik
Telo,tella,telef	telefon
xetném	szeretném
x-os	szoros
v	vagya
vok	vagyok
vki	valaki
vmi	valami

A hosszúság átká, a láncolt üzenetekről

Ha rövid a karod, toldd meg egy lépéssel, avagy akinek a 160 karakter mégis túl kevés, és nem tud, vagy esetleg nem akar ilyen rövidítésekkel élni, annak a mobilszolgáltatók egy új lehetőséget kínálnak, ez pedig a láncolt üzenet.

A láncolt üzenet lényege, hogy három normál sms hosszúságú üzenetet tudunk elküldeni, nyilván három üzenet árért. Ez már tehát 459 karaktert jelent! Bármennyire jól hangzik ez így elsőre, azért ennek a megoldásnak vannak hátrányai az anyagi szemponton túl is. Egy ilyen hosszú üzenetben akár többszörösen összetett mondatot/mondatokat is küldhetünk, viszont a megírási idő a hosszal arányosan nő. Mit is jelent ez? Tapasztalatom szerint azt, hogy mire „benyomogatjuk” ezt a mennyiséget, addigra elfelejtjük, hogyan is kezdtük a mondatot az elején. Ebből születnek az alábbi öszvérek:

Pl.:

- *Azt nem tudom, sikerült-e dödöllét, azt tudom, a csokit bojkottálad, azt újfent nem tudom, vajh a dobostortához hogyan viszonyulsz. Egy madárlátta tortát megoszt-hatok Veled? Jó éjt, szép álmokat!* (28 éves közlekedésmérnök)

Akármilyen hosszú is az üzenet, a megszólítás és az aláírás is elmaradt.

A tartalom nehezen megfogható, egy hosszú üzenetbe akart a feladó – bármilyen furcsán is hangzik itt – *belezsúfolni* egy rövid mondanivalót, majd beleesett a saját csapdájába.

Az angol nyelv hatása a magyar üzenetekben

A megszólítási formákban: angol nyelvi hatás a *Hi / Hy* megjelenése. Ez utóbbit nem értem, az angol nyelvben nincsen ilyen megszólítás, magyar szleng eredménye lehet, talán amerikai mintára. Lehet oka a hiányos angoltudás is, a *by* analógiájára jöhetett létre ez a forma.

A *Re* így egyszerűen megszólításként egy 14 éves lánynál jelent meg. Lehet az e-mailből átvett kifejezés, ott ha válaszolunk egy levélre, akkor a tárgy rovatban ez a szó jelenik meg.

Az üzenetek szövegében fellelhető angol nyelvi előfordulásokról szeretnék szólni bővebben.

- *Szia, Dió köv hétre tolt a Girl Partyt. Akkor majd írok, puszi* (23 éves angoltanár)

Ebben az üzenetben megint egyértelműen a rövidség és az angol nyelv uralodik: a már fent említett angol megszólítási forma után egy magyar rövidítés (köv = következő), amelynek végéről hiányzik a pont is, majd egy angol kifejezés magyar tárgyraggal ellátva. Egyértelmű és rövid. Nem gondolom, hogy itt az angol-magyar keveréknyelv kialakulásával kell számolni. A fő szempont még csak nem is meglévő nyelvi műveltség fitogtatása. Véleményem szerint ugyanis ezek a szavak, illetve jelentésük ma már mindenki által ismertek. Használatukat itt elsősorban – a magyar szóval, kifejezéssel szembeni – rövidségük indokolja, és az ezzel összefüggő gazdaságosság. Ez persze nem jelenti azt, hogy támogatnám

hetjük akár az összes ismerősünknek. Rohanó világunkban a mérleg az sms javára billen.

Elvész viszont a személyesség, a kézírás, mondom én, aki bizony meg tudtam sértődni egy-egy hevenyészetten, kapkodva megírt képeslap láttán... Így ettől meg lettem kímélve, hisz sms-ben nem jön át, ki mennyi időt szánt arra, hogy rólam is megemlékezzen. A személyesség itt megjelenhet annyiban, ha a feladó egy-egy ilyen „panel-sms” végére odailleszti az aláírást egy „panel-puszival” együtt. Nagyobb ünnepek táján – karácsony, szilveszter – megnő az „esemesezési” kedv, és ezáltal el vagyunk árasztva az alábbi elmésségekkel.

Karácsonyi jókívánságok SMS-ben

Úgy tűnik, kiment a divatból a képeslapok hosszú idő óta viruló szövege, vagyis: *Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánok.* Már régóta hallom, hogy *kellemes* a lábvíz, de az *áldott* vagy a *békés* jelző – talán a vallási tartalom miatt – nem jelent meg újra. A *boldog új évet* lerövidült B.ú.é.k.-ra, esetleg helytelenül BUÉK-ra vagy BÚJÉK-ra, de ilyen ötletességgel nem találkoztam, csak mióta mobiltelefonom van. (Az üzeneteket eredeti helyesírással közlöm.)

– *Az angyalok a mennyből a földre szállnak, térjenek be a hajlékomba s maradjanak nálad! Boldog Karácsonyt!*

– *Kívánom, hogy a Karácsony öröme Veled legyen egész évben, úgy mint a tülevelek a szőnyegben. Boldog Karácsonyt!*

Szilveszteri:

– *Mikor kigyúlnak a fények, pajkos tündérek zenélnek. Huncut mosollyal egy rád kacsint, kicsi kendőből csillámport hint. Így adja át az üzenetet: Boldog Új Évet neked!*

Az e-mail, vagyis a @

Már az elnevezés sem problémamentes. *E-mail*ként jött hozzánk, aztán lett belőle *emil* a vicces kedvű felhasználók körében, *ímél*, vagy *mél* ha kiejtés szerint írjuk le, elektronikus levél, ha lefordítjuk szó szerint, villanyposta, ha magyarosítjuk, az informatikusok körében pedig egyszerűen: @ (vagyis kukac).

Az elektronikus levél, avagy a leggyorsabb posta: az E-MAIL (ejtsd: ímél): a megszólítás itt is elmaradhat, a kulcsszó pedig a gyorsaság és az egyszerűség.

A téma általában ugyanúgy nem valami nagy horderejű dolog, ahogy a telefonon keresztül érkező üzeneteknél. Ma már mindenki tud „ímélezni”, aki számítógép közelébe kerül, ahogyan anno mindenki tudott kézzel írt leveleket előállítani, aki megtanult írni.

Az e-mail és a kézzel írt levél kapcsolata

Az e-mailt és a kézzel írt levelet nem lehet egy lapon említeni a szó szoros értelmében sem, és átvitt értelemben sem. Egy táblázatban foglaltam össze az általam legfontosabbnak ítélt különbségeket.

	levél	e-mail
A megírás sebessége	Kb. minden embernél egyforma	Gépelési tempótól függ, általában gyors
A kézbesítés	1–5 nap	Másodpercben, percben mérhető
A megformázás	A külalak, a kézírás látszik	Minden levél esetén szabvány betűk
Felhasznált eszközök	Toll/ceruza, papír	Számítógép
Terjedelem	Általában A4-es méretű oldalak	1 szótól a végtelenig

Tanítványaim említették, hogy a kézzel írt levelet nehezebb megfogalmazni, van hangulata a kézírás, a bélyeg, a pecsét miatt. A levél sugallja, hogy dolgoztunk vele. Jó érzés tudni, hogy a mai, „számítógéppel született” gyerekek sem felejtették még el ezeket a – most már hagyományosnak minősülő – értékeket.

Inkább csak üzenetnek minősül az e-mailek többsége, melyet a számítógép előtti korszakban csak egy cetlin hagytunk az ismerősöknek.

Az sms és az e-mail összevetése – hasonlóságok és különbségek

Úgy érzem, tanítványaim nem értették meg a kérdésem nyelvhasználati vonatkozását, mert azon felül, hogy többnyire leírták azt, hogy mindkettő szöveges üzenet, nem utaltak a kettő közti nyelvi hasonlóságokra, ill. a köznyelvtől való különbözőségeikre.

Mit is értek ez alatt? Nyolc éve használom az internetet levelezés céljából, telefonomat e célra négy éve. Meglátásom az, hogy bizonyos nyelvi változás, változtatás az e-mailből került a telefonra, pl.: nagy-és kisbetű következetlen használata, ill. a nagy kezdőbetű teljes mellőzése.

Ez nem jelenti azt, hogy csak az ír helytelenül sms-t, aki ezt szokta meg az e-mailben. Ez a magyarázat túl kézenfekvő lenne, és ellentmond ennek a kérdőíves felmérésem fent elemzett ténye, mely szerint az is rövidít, az sem használ ékezeteket stb., aki még e-mailt nem is látott közelről.

Mégis feltételezem az e-mailt a háttérben, feltételezem, hogy onnan indult ez a „vírus”, s terjedt át a telefonokra, míg végül önálló, újabb elemekkel bővült. Új elemnek tartom mindenképpen a rövidítéseket, mert az e-mailben is fontos a gyorsaság, de ott nem fontos a rövidség.

A magyar helyesírási szabályok teljes vagy részleges felrúgása lehet öntudatlan, vagyis aki soha nem tudott helyesen írni magyarul, az e-mailírás közben sem fog megtanulni, mert a levelezőprogramok, a telefonok nem javítják a helyesírási hibákat. Az esetek túlnyomó részében a hibázás tudatos, a gyorsaságra, vagy a rövidségre való törekvés idézi elő. Gond abból származhat, ha valaki nem ismeri a határokat, vagyis nem tudja, hogy a mindegy nem mindig írható *mind1*-nek.

Összegzés

Az új kommunikációs lehetőségek hatása a nyelvre:

Tapasztalatom szerint újfajta helyesírási problémákkal kell szembesülnünk:

- Ékezetek hiánya vagy azok következtelen használata (egyes telefonok még valóban képtelenek a magyar ékezetek írására, ez esetben „bocsánatos bűnnek” minősülhet).

Leginkább a gyorsaság, emberi oldalról a lassúság miatt nem nyomogatjuk a gombot az á betűig, hisz elég az a is... Problémát okozhat viszont néha a megértésben, ha ezáltal a szöveg, ill. az üzenet félreérthetővé válik, valamint minden egyéb, ennél hivatalosabb fórumon, pl.: dolgozatírásnál, ahol a tanár nem tudja tolerálni az ékezetek hiányát. Egy idő után – értem ezalatt bizonyos számú sms benyomogatását – már automatikussá válhat az ékezetek nélküli helyesírás, olyannyira, hogy a gyerekek fel sem tűnik, ha nem teszi ki az ékezeteket.

- Elírások / „elnyomások”: míg a kézzel írt leveleknél a hasonló hangok (zöngéesség tekintetében: g-k, b-p), a hasonló betűalakok (b-d) okozhatnak problémát, addig a számítógépen az egymás mellett levő billentyűkből adódhat tévesztés, ún. elütés. Ahogy a fent említett pontban a magánhangzóknál, úgy a mássalhangzóknál is lehet a kényelem a helyesírási hiba oka üzenetszerkesztéskor; egy gombhoz ugyanis több betű tartozik, így ha nem elégszer nyomjuk meg ugyanazt a gombot, egészen más betűt kaphatunk, mint amit szeretnénk, pl.:

Szia, milyen problémát? Biztos, hogy ay én levelem volt? (26 éves angoltanár)

Aludj jól...! Holnap nen fogsz úgyse:) Pussz....B. (30 éves agrármérnök)

(az „elnyomások helyeket” – elnevezés tőlem, elütés után szabadon – aláhúzással jelöltem) Az „elnyomás” felett könnyen szemet hunyunk, mert a helyesírási hibát eredményező tévesztéseket valamivel jobban azonosítjuk, mint azokat, amelyek „csak” géphibának minősülnek.⁴

- A rövidítésekről külön fejezetben szóltam. Itt annyit szeretnék megemlíteni, hogy ez egyre jobban beszivárog az iskolai életbe is, a gyerek rövidít lépten-nyomon, tollbamondásban ugyanúgy, mint egy dolgozatban, és éppúgy, mint az sms-ben. Nem érzi, nem érti a határt a kettő (dolgozat – sms) között. megszokja a rövidítést, és egyre gyakrabban alkalmazza.
- Egységes elnevezési rendszer kialakítása lenne szükséges: magam is tépelődök az e-mail, ímél vagy emil szóhasználaton, mindegyik elnevezés mellett és ellen is tudnék érveket sorolni. Leginkább az emil tetszik, mert az őrzi az angol nyelvi eredetét, de már magyar jelleget is hordoz utalva egy személynévre.

Hat éve, kezdő pedagógusként, amikor egy ötödikes tanítványom a magyarórán neki írott és kézbesített levelet visszaküldte válasza sem méltatva, de a helyesírási hibákat kijavítva, megnyugodtam. Talán van még remény rá, gondoltam, hogy a szerecc szóalak nem fog köznyelvivé válni. Megrémültem viszont,

amikor ugyanez a lány később, immár nyolcadikosként gátlástalanul rövidít, mint-ha sms-t írna nekem magyardolgozat helyett!

Első ránézésre úgy tűnhet, hogy csak a fiatalok – értem ez alatt a 25 évesnél fiatalabb korosztályt – rövidít, ám a helyzet más. Tapasztalatom szerint mindenki él ezzel a takarékosági eljárással. Valószínűleg a fiataloktól indult a rövidítési hullám, de ma már az is használja, akinek a pénztárcáját nem viselné meg különösebben, ha hosszabban, vagyis a mai magyar nyelven írna. Bárki tehát, aki gyorsan akar megfogalmazni egy üzenetet egy másik ember telefonjára vagy számítógépére, és megfelelő rutinnal kezeli a billentyűzetet, rövidíteni fog.

A különbség „csak” az, hogy míg egy mai felnőtt agyában – ideális esetben – már egy helyesen meglevő nyelvi rendszerhez járul a rövidítések sora, addig az sms-nyelvbe belenövő gyerek nem biztos, hogy tudni fogja a vagyok és a vok közti különbséget. Érdemes lenne először tehát tudatosítani egy komplett nyelvi rendszert, s csak ezután engedni a gyereket mobiltelefon, illetve internet közelébe. Ez persze manapság már csak álom.

A mai felnőtt generációnak – értem ez alatt a 25 évesnél idősebb magyar embereket – kellene összefogni ahhoz, hogy a gyerekeket is megtanítsuk magyarul. Az sms-, e-mail-, chat-nyelvre nem kell tanítani őket, annak elsajátítása megy nélkülünk is. Ha fontos még ma a magyar nyelv, ha fontosnak ítéljük, hogy gyerekeink is el tudják olvasni Arany János vagy Petőfi Sándor sorait, meg kellene tanítani őket erre a nyelvre, melyben vannak ékezetek és hosszú szavak is, melynek nem részei az of course vagy a hi szavak... Vallom ennek fontosságát, mert „idegen nyelveket tudni szép, a hazait pedig lehetségesig mívelni kötelesség.” (Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz)

* Az előadás elhangzott Kecskeméten, a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar és a Magyar Olvasástársaság által 2007. június 21–22-én rendezett Nyelvi képességek fejlődése és fejlesztése gyermekkorban c. konferencián

Jegyzetek

- 1 A magyar nyelv értelmező szótára V. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980.
- 2 Sándor Klára: Mobiltársadalom és nyelvhasználat: valami új vagy újra a régi? http://www.socialscience.t-mobile.hu/2001_marc/brosura_html/sandor.htm
- 3 Írász! Sms-5letek & karakterterminál mindenkinek. Park Kiadó, 2001.
- 4 Gósy Mária: Hibaüzenet kezelése olvasáskor. Magyar Nyelvőr, 123/1. sz.